

DWOISTY (38) nm

o jasne.

sg m N dwoisty (8). ◇ G dwoist(e)go (4). ◇ I dwoistym (1). ◇ L dwoistym (1). ◇ f N dwoistą (7); -ą (6), -(a) (1). ◇ G dwoist(e)j (1). ◇ A dwoistą (5). ◇ n N dwoist(e) (2). ◇ G dwoistého (4); -ého (2), -(e)go (2). ◇ A dwoisté (1). ◇ I dwoistym (1). ◇ pl A subst dwoist(e) (1). ◇ I f i n dwoist(e)mi (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Liczebnik przymiotnikowy wielokrotny (38) :

a. W funkcji właściwej: podwójny, złożony z dwu jednakowych części lub dwu jednostek; dwukrotny; duplex Calep, Cn; dualis Calep; anceps, duplaris, duplicatus, geminatus, geminus Cn (29) : Murm 150; FalZioł IV 3c; Lamana Liczba piśze sie dwoiftemi figurami: wirzchnią y ípodnią/ á między nią linija íeft przeciągniona KłosAlg Fv; Rekawi, w krate dwoifną bramowane WyprKr 72v, 49v, 50, 72v; Didymus – Dwoifci. Calep 321a, 343a, [344]b, [345]a, 449a; Dwa kroć cię więźniem twa fortuná miáłá/ Dwa kroć pod Troiá Grécki miecz widziáłá. Co mogło kiedy ná Troiá przyść złého/ Zá ciebie przyfzło czekáć dwoiftego. GórnTroas 14; Ma téz [włoski język] y dzytá Gréckie włánnè, które íedni przez, z íedno wzywáią choć nie włánnie: drudzy przez dwoifte zz JanNKar C4; á drzewá pożytkiem odziane Dwoifnym íą w tym roku SapEpit A4.

Wyrażenia: »drzwi dwoiste« (1): Vczyńił téz v mieyfćá modlitwy drzwi dwoifte [fores] z oliwnego drzewá BibRadz 3.Reg 6/31.

»dwoiste kopyto« (2): íáko w źwierzu y bydle dwoiftego kopytá SienLek Vv; Iuż on [strus] niedba áby íiekł wiátr íwemi íkrzydłámi/ Bo dofyć dwoiftemi prędkí kopytámi. KmitaSpit B4.

»dwoistej nici« (1): Bilix – Dwoiftey niczy. Calep 131a.

»rzecz dwoista« (1): Concretum, rzecz dwoista zlozona BartBydg 33.

»dwoista suknia, odzienie, lanka« = *diplois* Murm, Mymer¹, Mącz [szyk 3 : 2] (2 : 1 : 2): Murm 154; Mymer¹ 31v; á zwierzchu miáł s íukniey lankę dwoifną/ do ktorey mogł włóżyć co trzebá íáko do kálety. BielKron 420 [idem WerGość]; Diplois, Futrowáne álbo dwoyifte odzienie Mącz 89c; WerGość 217.

Zestawienia: »płotno dwoiste« = *cwelich* (1): á pothym vczyní wórek íakoby ług czedzić: z płotna gęłtego, dwogiftego [cwelichu SienHerb 366b] FalZioł V 76v.

lek. »dwoista tercyjana« (2): Taka [uryna] dwójfńtą tercijanę znamonuie [!]/ przy ktorey terciianie bywaią ty znaki. Naprzod bolenie głowy na prawey ítronie/ pragnienie/ gorzki ímak w wściech, piśczenie y ízumienie w wśzoch. A wśzakołz theż małz baczyć lata tych ludzi. Abowiem od młodzińcza taka vrina znamonuie dwogifńthą tercijanę febrę. Ale od dziecięcia: wítawiczną á łozną niemocz. FalZioł V 5.

W przeni (1) :

Wyrażenie: »noc dwoista« = *głębokie ciemności* (1): W wśzu dźwięł/ á noc dwoifna oczy záchodzi. KochFr 106.

b. W funkcji liczebnika wielorakiego; występujący w dwu rodzajach, znaczeniach; dwójaki (9) : co to wždy zácz íeft tá dwoifna troyca/ ktora to/ íeft íedna z nich w íednym bołtwie: która záíiádlá

w troiakości perfon á w iedności iftności: á druga zaś w troiakości iftności/ á w iedności perfony.
CzechEp 69.

W przen (1) : Ná básni/ gadki prózné/ iáko ná miód iádą. Lecz miód ten [profną wónia [!]] w łobie vtáiwfzy/ Dwoifty ieft: á ieden nád drugi łzkodliwfy *GosłCast* 31.

Przen: *Niestaly, wąpiący, obłudny, fałszywy; duplex Cn* (7) :

Wyrażenia: »dwoisty język; [być] dwoistego słowa« = *bilinguis Cn* (1; 1): Nie day fie przewiewać káżdemu wiátrowi/ áni fie pufłczay ná káżdą drogę: bo ták káždy grześnik bywa probowan w dwoifwym ięzyku [*in duplici lingua.*] *Leop Eccli* 5/11; Dyákonowie tákże czyści/ nie dwoiftego słowá [*non bilingues*]/ nie piiánicy/ nie łzukáiący łzkárádego zyłku *WujNT* 1.*Tim* 3/8.

»dwoiste serce« (1): Iefli go według słowá Bożego vzywáią: cáłym á nie obłudnym/ áni dwoifwym fercem *CzechRozm* 259v.

»umysłu, rozumu dwoistego« [*szyk 3 : 1*] (3 : 1): Mądryciem fie chroni tego/ Kto vmyłłu dwoiftégo. *BierEz* S3v; *ReszPrz* 61; Mąż vmyłłu dwoiftego niełtáteczny ieft we wśzech drogách fwoich [*vir duplex animo, inconstans est in omnibus viis suis*]. *WujNT* *Iac* 1/8 [*przekład tego samego tekstu ReszPrz*], *Iac* 4/8.

Synonimy: **a.** *dwojnasobny; zest.* »płotno dwoiste«: *cwelich*; »dwoista tercyjana«: »dwojaka tercyjana«, »dwojodna febra«, »dwojodna gorączka«, *tercyjana, trzeciaczka*.

Cf DWOITY, **DWOJAKI, DWOJCZYSTY**

ZZie